HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שאין זה מקומה. שאינה ראויה לכאן דלאו בהילכות מסעות משתעי לעיל מיניה אלא בדגלים היתה ראויה ליכתב בפרשת במדבר סיני: **לא מן השם הוא זה.** לא זה השם של טעמי הסימניות דמקומה הוא דפרשה זו בתחלת מסע שנסעו מהר סיני [י] מיירי כדכתיב לעיל מיניה (ג) ויהי בחדש השני בשנה השנית בעשרים לחדש נעלה הענן וגו' [כ]: **ז' ספרי פורה.** דפרשה זו ספר לעצמו נמצא שלמעלה ספר לעצמו [ושלמטה ספר לעצמו] הואיל וזה מקומה נמצא ספר וידבר נחלק לג' ספרים: **עפידה פרשה זו.** לעתיד שיהו כל הפורענויות בטלין ולא ילאגו לפורענות וילר הרע בטל: **מאחרי ה'.** בתוך ג' ימים למסעם התאוו האספסוף תאוה להתרעם על הבשר כדי למרוד בהקב"ה: **הגליונין.** קלפים חלקים. וקס"ד השתא דבכל גלדין שיהו חלקים קמיבעיא ליה כגון חלק שלמעלה ושלמטה ושנמחק כתבו ונעשה חלק: **גלה שאני.** דיהין שבלה אף הגליון בטל וכי מיבעיא ליה שהגליונין קיימים אלא שהכתב הלך: **ותיפוק ליה משום גליון דידיה.** דהיינו כל הספר תורה: **מקום הכתב.** שנמחק: **לא מצביא לי.** דולמי מיגרע גרע דכי קדים מעיקרא לאו לשם גליון חלק קדים אלא אדעתא דכתב וכיון דאזל ליה כתב פקע מקדושתיה: **של מעלה ומטה.** דמתחלה לשם חלק קדים והשתא כשנמחק כתב הספר נמי חלק הוא: ה"ג **ותיפוק ליה משום הכוא דגייז ושדי.** והכי פירושא ותיפוק ליה דאע"ג דאין בו כדי ללקט פ"ה אותיות הוה ליה למיתני בברייתא מגילין משום הכוא ריוח של מעלה ומטה אלא לאו פשוט מיניה דאין מגילין. ומשני דגייז ושדי שנתחבו הגליונים ולא נשתייר בו אלא מקום הכתב: **שנתחלף הספר ונכנסוף הספר.** שכולן היו כתובין כמגילה כס"ת ואמרי' בב"ב בפ"ק (דף יג:) ראשו כדי לגול עמוד סופו כדי לגול היקף להקיף כל הכרך: **מטמא את הידים.** אם נגע בו ונגע בתרומה פוסלה דמגזירת י"ח דבר היא (לעיל דף יד.): **דילמא אגב ס"ת.** שלא נמחק כתב הספר אלא כולו קיים וזה נגע בגליונים וכי מבעיא לן בנמחק הספר ואין כאן קדושה אלא משום גליון ששמשו בעודו קיים: **ספרי מיני.** משרתים [ל] לע"ז וכתבו להן תורה ונביאים וכתובים כתב אשורית ולשון הקודש: **וספרי המינין גופייהו מגילין.** בתמיה: **ספרי המינין הרי הן כגליונים.** כקלפים חלקים שלא נכתב בהם מעולם: **קודם.** חוקן תחיכות הקלף מקום הסם: **שאפי' רודף אדם להורגו.** על עלמו קאמר: **שהגלו.** נכרים העובדים ע"ז אינן מכירין שהרי בכך גלו וכך למדום אבותם: **ואחר הדלת והמזוזה שמא זכרונך.** זכרון הוא בידך ואינה שכחה לך אלא שהשלכת אותי אחרי הדלת: **דני אכידן.** ספרים שכתבו להם המינין [מ] להתווכח עם ישראל ומקום שמתווכחים שם קרי ליה בי אכידן: **אין ונא.** זימנין אמר ליה אין זימנין א"ל לא: **נני נגרפי.** ע"ז וכך שמה: **וקשה לי.** ששורשן נעשו גבושים ולדחותם בקש בא: **אמרי ליה ניעקריה קשה לי דוקשיה.** שתהא שם גומא אי נמי נסתיתו וקשה לי ריחו. וכל זה שהיו מתיירא'ין רב ורבא מלכת לבי אכידן שמא מתוך שיתווכחו יעמדו עליהם ויהרגוס: **מינייהו אגא.** מכירי הם: [נ] **פילוסופא.** [פ] מין: דהוה

פורענות ראשונה ויסעו וא"ר חנינא שסרו מאחרי השם. [פ] פי' בקונטרס שמא התחילו לשאול בשר ואומר ר"י דאין נ"ל כן אלא פורענות ראשונה כדאמר במדרש (ילמדנו) ויסעו שנסעו מהר סיני דרך שלשת ימים כתינוק היוצא מבית הספר שבורח לו והולך לו כך היו בורחים מהר סיני דרך שלשת ימים לפי שלמדו הרבה תורה בסיני [א] אמר הקב"ה [ד] נסמוך פורענות לפורענות לאו אלא נפסוק פרשת ויהי בנסוע הארון [ע]: **ספרי מינין כו' א"ר טרפון כו'.** אומר ר"י דמיירי בנמצאו ביד מינין דאי כתבן מין הא אמר בפרק השולח (גיטין דף מה:) נמצא ביד מין יגנז כתבו מין ישרף ודוחק לומר דאתי כר"ט ולא כרבנן ורבי יוסי:

כך אין מצילין אותן לא מן המים כו'. אלא תימא דוקא מן הדליקה אין מצילין משום דאי שרית ליה אתי לכבויי אלא אפילו היכא דליכא למיגזר מידי אסור לטלטלן ולהוציאן והך סיפא כרבנן דלרבי טרפון לא איצטריך:

פילוסופא. מין כדפי' בקונטרס ורבינו שמע [מיהודי אחד שבא מארץ יון ואמר] דבלשון יון פלוסופוס הוא דוד החכמה ואית דגרסי פילא סבא והוא לשון לצון שחוק כדאמר באיכה רבתי דפלי ביהודאי פירוש ששחק ונתלוצ: ושמואל

הא מ מי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה כז טוש"ע או"ח סימן שלד סעיף כ: מ ב מי' פ"ט מהלכות שאר אבות הטומאות הלכה ו: י ג ד מי' פ"ו מהלכות יסודי התורה הלכה ח ופ"ח מהלכות תפילין הלכה יג טור שו"ע או"ח סימן שלד סעיף כא וטור שו"ע יו"ד סימן רפא סעיף ה: יא ה טוש"ע יו"ד סימן קנז סעיף ג:

לעזי רש"י

אונגיל"א (בחסרונות הש"ס) [אוינגילי"ש]. יסוד של נוצרים

מוסף תוספות

א. אמרו ישלא ירבה עלינו מצוות'. מאיי. וזהו 'ויסעו מהר ה'', שהיה מחשבתם להסיע עצמן משם מפני שהוא הר ה'. דמקו"ן עס"ש במדבר י', ג"ס.

רב נסים גאון

פרק ששה עשר כל כתבי הקודש

במאן אזל הא דא"ר שמואל בר נחמני חצבה עמודיה שבעה אלו ז' (חומשי) [ספרי] תורה במאן כר'. דר' סבר ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו. א"כ על דעת ר' מתחילת ספר וידבר עד ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו, ופרשת ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו, ומן שם עד סוף ספר וידבר ספר בפני עצמו. נחלק ספר וידבר לג' ספרים, הרי ג' ספרי וידבר עם ד' ספרים הנשארים יהיו הכל ז'. ובבראשי' דר' אושעיא בפרשת אלה תולדות יצחק (פרשה סד) תניא כוותיה ויקרא אותה שבעה כנגד ספר וידבר שהוא משלים ז' ספרי תורה. והלא ה' הם. אלא בר קפרא עבד מן ספר וידבר עד ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו, ויהי בנסע הארון ספר בפני עצמו, מן תמן ועד סיפיה דספרא ספר בפני עצמו. בי נצרפי, מן בתי עד"ז. ומשכחת במסכת עירובין בפרק חלון (דף פ) ובמסכת ע"ז בפרק כל הצלמין (דף מח) אי זו היא אשירה סתם, אמר רב כל שכומרין משמרין אותה ואין טועמין מפירותיה, ושמואל אמר כגון דאמרי הני תמרי ניגהו לשיכרא דבי ניצרופי ושתו ליה ביום אידם.

רבינו חננאל

גליונים של ס"ת. איבעיא אם מצילין אותן, ולא איפשיטא. ס"ת שנמחק מקום המחק אין בו קדושה, דאמרינן כי קדוש היכא דאיכא כתב, ליכא כתב לא קדוש. ומשום דאית טעותא בנוסחאות בהא שמעתא כתבנא כולה. ת"ש ס"ת שבלה אם יש בו ללקט פ"ה אותיות מצילין אותו ואם לאו אין מצילין. ותיפוק ליה משום גליון, בלה שאני. כלומר אם מצילין מפני הגליונין לא הוה צריך לדקדוקי בתר פ"ה אותיות. ושנינן בלה שאני, מכלל כי אם לא בלה מצילין אותו

עין משפט נר מצוה

תורה אור השלם

1 חֻכְּמוֹת בִּנְתָה בֵיתָהּ חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה:
משלי ט א

2 וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאֹנְנִים רַע בְּאָזְנֵי יְיָ וַיִּשְׁמַע יְיָ וַיִּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יְיָ וַתֹּאכַל בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה:
במדבר יא א

3 וַיִּסְעוּ מֵהַר יְיָ דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וַאֲרוֹן בְּרִית יְיָ נֹסֵעַ לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לָתוּר לָהֶם מְנוּחָה:
במדבר י לג

4 וְאַחַר הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה שַׂמְתָּ זִכְרוֹנֵךְ כִּי מֵאִתִּי גֹלִית וְתֶעֱלִי הַרְחֶבֶת מִשְׁכְּבֵךְ וְתִכְרֹת לָךְ מֵהֶם אֲהֻבַת מִשְׁכָּבֵם יַד חֲזִיתִי:
ישעיהו נז ח

5 הֲלוא מְשֻׁגָּאיִךְ יְיָ אֶשְׂנָא וּבְתַקּוֹמְמִיךְ אֶתְקוֹטָט:
תהלים קלט כא

הגהות הב"ח

(א) גמ' דספרי מינין (השתא ספרי וכו' מבעיא תמ"מ) וע"ב גי' רש"י וספרי מינין גופייהו מצילין: (ב) שם בעי מיניה רב יוסף: (ג) רש"י ד"ה לא מן השם וכו' כדכתיב לעיל מיניה ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים בחדש: (ד) תוס' ד"ה פורעניות וכו' אמר הקב"ה לא נסמוך פורענות לפורענות אלא:

גליון הש"ם

גמ' איבעיא להו הגליונין. עי' מגילה דף לג ע"ל תוס' ד"ה הלומות: שם דגייז ושדי. עי' תשובות זכרון יוסף סימן יא ויב: שם אקפה את בני. לעיל דף י ע"א זמיס דף יג ע"ב: שם לא אזיל לבי אכידן. עי' ע"ז דף י ע"א תוס' ד"ה הרמק: רש"י בד"ה פילוסופא מין. עי' מס' ד"מ רבה פ"ט: תוס' ד"ה פורענות פ' בקונטרס. עי' תוי"ט פ"ה מ"ד דאבות:

מוסף רש"י

אקפה. אקנרס, לשון מיתון וקיטוי (לעיל יז). לעשות שלום בין איש לאשתו. לנדוק את הסוטה ואם טהורה היא יהא שלום ביניהם (סוכה נג:). שמי שנכתב בקדושה. שכתב במגילה יטן ה' אותך וגו', דכתיב (במדבר ה) וכתב את האלות האלה (סוכה שם). ימחה על המים. דכתיב בסוטה ומחה אל מי המרים, והרבה אזכרות בפרשה ואל"ס כתיב ומחה

דלא מטמו את הידים לאו כוותיה אינון. וכיון דבעיא זו לא איפשיטא, מחמרינן בבזיון כתבי קדש ומצילין אותן הגליונין ומפני הדליקה. מיגו דדחינן ומוקמינן לה גליונין של ספרי מינין. ואקשינן מכלל דספרי מינין גופיהן מצילין. ושנינן הכי, ספרי מינין הרי הן כגליונין, כלומר כשם שהגליונין שאין כתיבה עליהן אין להן כבוד ואין מצילין אותן, כך ספרי מינין, מכלל שהגליונין של ס"ת מצילין אותן. **והני ספרי מינין, ספרי תורה שכתבן** מין אינון, דקי"ל בר"ש דאמר נקיטינן ס"ת שכתבו מין ישרף, כתבו גוי יגנז, ואמרי לה יגנו ביד מין יגנז, נמצא ביד מין יגנז, דהא כתבי קדש שכתובין תרגום איפליגו בהן אם מצילין אותן מפני הדליקה אי לא, ספרי מינין מיבעיא. ואלו פ"ה אותיות כנגד פרשת ויהי בנסוע הארון, ופרשה זו ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו הוא, ומקומו בדגלים ולמה נכתב כאן, להפסיק בין פורענות ראשונה שהיא ויסעו מהר ה' וגו' לפורענות שנייה שהיא ויהי העם כמתאוננים וגו'. **ואמר רבי אבידן.** חצר יהודיה למלכים ויש בה ספרי תורה (קדש) ונביאים וכתובים כתובים בלשה"ק. ומפני שאינו יודע מי כתבן או ישראל או זולתן, אמרו על ר' אבהו שהיה הדבר רפא בידיה להורות עליהן להצילן או לא. וזה [בין] אבידן היו מתקבצין שם חכמים ובנוגים מכל אומה ונושאין ונותנין בדברי חכמה. וכן בי נצרפי, מיהו בבי נצרפי היתה שם ע"ז, דגרסינן בע"ז איזו היא אשירה סתם, אמר שמואל כגון דאמרי הני תמרי נהוויין לשכרא דבי נצרפי ושתו ליה ביום אידם. אמר אמימר אמרו לי סבי (דשם בריתא) [דפומבדיתא] הילכתא כשמואל. והני מילי הנצרים שהיו באותו זמן הן, שעד אותה שעה לא טוכסין להן הטכסיסין שהן עכשיו בדידהן אלא כתוריין היו, יש מהן שומרין התורה ויש מהן שאינן שומרין, וכולן קוראין אותה, ויש מי שהיה קוראה בלשה"ק.

מפני הגליונין אע"פ שאין בו ללקט פ"ה אותיות. ת"ש ס"ת שנמחק אם יש בו כדי ללקט פ"ה אותיות מצילין אותו ואם לאו אין מצילין אותו. ושנינן נמחק לא קא מיבעיא לן, דכי קדוש כי איכא כתב, כי ליכא כתב לא קדוש, כי קא מיבעיא לי גליונות של מעלה ושל מטה ושבין דף לדף פרשה לפרשה שבתחילת הספר ושבסופו מאי (טעמא). ת"ש גליונים של מעלה ושל מטה שבין דף לדף שבין פרשה לפרשה שבתחלת הספר ושבסופו מטמאין את הידים. ומשנינן דילמא כי חשיבי אגב ס"ת, אבל גליונים